

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput XXII. a Clemens III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

COMMENTARIUM.

4. **Q**uemadmodum per personas, ita etiam per loca distinctæ sunt iurisdictiones, ne aliquin turbentur, & confundantur; unde administrationi, & territorio adhaerere iurisdictionem Iustinianus affirmat *in l. ult. C. ubi & apud quem*, & notarunt Petrus Gregor. *lib. 47. syntag. cap. 21. num. 33.* Donellus *lib. 17. comment. cap. 9* ubi plures Osualdus *litera C.* Cujacius *lib. 1. Pauli ad edict. in l. ult. ff. de iurisd.* ubi Faber, & Goueanus: Revardus *lib. 3. coniect. cap. 10.* Covar. *pract. cap. 10 num. 7. & in cap. alma, 1. p. §. 10.* Suarez *de censur. disput. 5. sect. 4. & §. & disput. 26. sect. 1. num. 9.* Hinc extra territorium ius dicenti impunè non pareri, Paulus affirmat *in l. final. ff. de iurisd.* Hinc Præses provinciae in subditos suae provinciae tantum imperium habere dum in provincia est, affirmat idem Paulus *in l. 3. ff. de offic. Præsid.* Hinc proconsulem, et si ubique proconsularia insignia habere possit Vlpianus affirmat *in l. 1. ff. de offic. Proconsul.* potestatem autem exercere non posse, nisi in ea provincia sola, quæ ei decreta est, idem affirmat *in d. l. 1. vers. Potestatem*: inter quem, & Præsidentem provinciae non contemnendam differentiam primus observavit Cujacius *lib. 20. observ. cap. 37.* Hinc Duumviro non licere extollere potestatem facium extra metas territorij propriae civitatis, Honorius, & Theodosius statuunt *in l. Duumvirum 53. C. de Decur. lib. 10.* Hinc extra provinciae terminos non esse licentiam accusatori progredi, constituunt Imperat. *in l. ultra 10. l. extra 16. C. Theodof. de accusat.* Faciunt lex cum vnus, §. is ff. de bonis auctorit. *judic. l. 1. in fine, ff. de offic. Præf. Urb. & regulariter certum est, iurisdictionem contentiosam extra territorium exerceri non posse; à qua regula excipitur casus singularis relatus in l. non tantum 51. §. sed Articuleiano, ff. de fideicommiss. lib. 1.* Hinc etiam cum inter Episcopos dioceses divise essent, ita ut unicuique, & proprium territorium, & propria iurisdictione assignaretur, *cap. præcipimus 16. q. 1. cap. licet, §. hoc multipliciter, cap. inter memoratos, cap. dilectio 16. q. 3.* variis canonibus statutum est in alienos subditos iurisdictionem exerceri non posse, *cap. nullus, cap. nullum 9. q. 2. cap. Episcopus, cap. Episcopi, cap. non invitati, cap. Episcopus 7. q. 1. cap. si quis Episcopus 11 q. 3. cap. novit, de offic. Legar. cap. Pastoralis, de rescrip. cap. 2. de constit. lib. 6*

cap. ut litigantes, de offic. Ordin. eod. lib. Probavitate in *cap. nullus, de parochiis.* Unde quæsitum fuit à Clemente III. in præfenti, an sententia promulgata à iudice ecclesiastico, ut quisquis furtum commisit, excommunicationem incurreret, ligaret etiam non subditos ibi furtum committentes, & etiam subditos proprios in aliena diocesi furtum perpetrantes? Et videbatur utrosque excommunicatione ligari. Primos, quia ratione d. liciti, hoc est furti perpetrati, fortuitur forum & subditi sunt illius iudicis, in cuius territorio peccarunt, ex traditis in *cap. final. de foro compet.* Secundos, quia subditi ubicunque sint, & vagentur, tenentur legibus propriis. Sed adhuc decrevit contrarium Clemens III. asserens non subditos furtum perpetrantes non ligari prædicta excommunicatione: & similiter subditos extra diocesim furtum committentes non incidere in eam excommunicationem, docetur in *cap. 2. de constit. lib. 6.* quare Doctores variè præsentem textum accipiunt. Panormitanus, & Felinus *hic*, Ancharanus, & Francus *in d. cap. Romana, §. caveant,* docent præsentem textum procedere in excommunicatione lata per modum sententiæ, non verò per modum statuti: sed eos rectè refellit Basilius *de matrim. lib. 5. cap. 7.* Quare eà solutione omiſsa, & aliis traditis à Suarez *lib. 3. de legibus, cap. 32.* Petrus Gregor. *lib. 4. partit. tit. 16. cap. 5.* Covar. *in cap. alma, 1. p. §. 10.* Suarez *de relig. tract. de diebus festis, cap. 13.* Acuña *in cap. que contra 2. dist. 8.* Thomas Benn. *de immunit. eccles. tom. 2. cap. 11. dabit. 1.* Balboa *in cap. 40. de appellat. num. 8.* dicendum est in præfenti casu, alienos subditos furtum committentes, excommunicationem non contrahere, quia licet ratione furti possent puniri ab Episcopo, in cuius territorio illud commiserunt, tamen excommunicationem ab eo statutam non contrahunt, quia cum ejus subditi non essent ratione loci: iustam ignorantie causam habebant, cum nescirent talem excommunicationem in fures latam esse. Tapia *tom. 1. Catena mor. lib. 4. q. 16. art. 4.* Ex eadem etiam ratione subditi proprii in aliena diocesi furtum perpetrantes non ligantur simili excommunicatione, cum etiam ejus ingnari furtum admisisent, immò & furtum hoc casu perpetrantem in loco exempto intra ipsam diocesim, non incidere in excommunicationem docet Marinus *lib. 1. resol. cap. 112.* alia prosequitur Theophilus Raynaud. *tom. 1. 4. de literis mont. quest. 9.*

CAPUT XXII.

a Clemens III.

Conquesti sunt nobis dil. fil. ^b Regin. Canonici, quod I. de Malafrena, & I. filius Caluaca, & eorum sequaces, Ecclesiam de Miliaton, & alias quasdam Ecclesias Regin. Episcopatus violenter fregerunt, easque spoliare minimè dubitaverunt, & quosdam homines Reginen. Ecclesia deprædari nullatenus dubitaverunt. Quoniam igitur hæc gravia sunt, nec clausis debent oculis pertransiri, mandamus quatenus si ita est, memoratos sacrilegos publicè accensis candelis, ap. cess. excommunicatos ^c denunciatis, & faciatis sicut excommunicatos arctius evitari, donec passis injuriam congruè satisfaciant, & illata damna data resarciant, & cum literis vestris rei veritatem continentibus se Sedis Apostolicæ conspectui representent.

NOTÆ.

NOTÆ.

sur. disp. ut 22. sect. 2. num. 12. Sayrus eod. tract. in lib. 3. cap. 29. num. 4. Barbola de potest. Episcop. alleg. 50. num. 90. Bonacina de censur. disput. 2. quest. 3. punct. 12. Castro Palao disput. 3. punct. 24. num. 10. Gibalin. de censuris, in synopsi, verbo Immanitas, num. 6. qui etiam docent in presenti casu ad incurrendam excommunicationem, necessariam esse utramque actionem, videlicet Ecclesiæ effractionem, & spoliationem, quia Pontifex in presenti copulativè utitur: nec etiam hanc censuram esse reservatam nisi post denunciationem specialem ipsius excommunicati. Et hoc casu specialiter contingit, ut qui aliquem excommunicatum denuntiavit, non possit eum absolovere.

1. a **Clemens III.**] Ita legitur in secunda collectione, *sub hoc tit. cap. 11.* nullibi tamen exprimitur cui rescribat Pontifex.
- b **Reginen.**] De Reginesi, seu Regiensi Ecclesia nonnulla adduxi *in cap. 22. de offic. delegati.*
- c **Denunciatis.**] Consonat textus *in cap. canonica 11. quest. 3. cap. omnes, cap. quisquis 17. quest. 4.* in quibus omnibus iuribus non contineri excommunicationem latam, sed à iudice ferendam, docuerunt Azor *part. 1. instit. lib. 9. cap. 17. quest. 12.* Toletus *lib. 1. summa, cap. 35. num. 6.* Suarez *de cen-*

CAPUT XXIII.

a Clemens III.

Perpendimus ex literis tuis, quod quidam sacerdos tuæ diocesis, pro eo, quod se filium Regis nominare præsumpsit, & armis acceptis seditionem fecit, & guerram, à dilecto filio H. Comite per vicos iustus est fustigari, qui postea ejus mandato traditus patibulo exspiravit. Quia igitur tam ipsum Comitem, quam alios hujus facti participes velle super hoc satisfacere intimasti, presenti pagina duximus respondendum, quod si memoratus sacerdos tali modo excessit, & arma ferens, non propulsando injuriam, sed eam inferendo fuit occisus, non videtur nobis quod interfectores ejusdem propter hoc ad obtinendam absolutionem Ap. Sed. adire cogantur: tu verò, qui merita personarum bene nosti, eis penitentiam competentem injungas.

NOTÆ.

runt Balboa in cap. 2. de iudiciis, num. 131. Anguinus lib. 2. de legibus, controvers. 15. Barbola tom. 6. in select. ad hunc textum, Saulay in Panopl. cleric. 2. part. lib. 7. cap. 2. Fachineus lib. 9. controu. cap. 23. Martha de jurisd. 4. part. casu 13. sed veram interpretationem hujus textus dedi in cap. clericis, de iudiciis, cap. 1. de apostatis.

1. a **Clemens III.**] Ita legitur in secunda collectione, *sub hoc tit. cap. 12.* & difficultatem hujus textus, quomodo videlicet iudex secularis possit punire clericum seditiosum, nulla præcedente degradatione, variis modis explica-

CAPUT XXIV.

a Clemens III.

Universitatis vestræ consultationem accepimus, quæ à nobis requiritis, utrum ille laicus inciderit in excommunicationis edictum, qui ad iussionem Abbatis, in cuius servitio commoratur, in clericum, aut monachum, aut conversum manus temerarias præsumit injicere, maxime ubi causa non subest, propter quam debent verberari. Nobis autem videtur, quod nisi causam regularis disciplina hoc faciat Abbas in propria persona, vel ubi eum necessitas urget, per clericum, aut monachum fieri jubeat; tam qui tales verberare præcipit, quam illi, qui verberant; etiam si causa subesset, excommunicationis sententiam, donec ad Ap. Sed. veniant, nequaquam evadant.

NOTÆ.

subesset, moderatè his utendum erat, cap. in Archiepiscopatu de raptoribus; de qua verberum poena plura adduxi in cap. 1. de calumn.

1. a **Clemens III.** Ita etiam legitur in secunda collectione, *sub hoc tit. cap. 13.* etsi nullibi exprimitur, cui Prælato rescribat Pontifex.
2. b **Verberari.**] Immo etsi justa causa verberum

c **Disciplina.**] Correctionis videlicet, quam Prælati impunè in subditos adhibere valet, juxta tradita *in cap. 1. hoc titulo.*